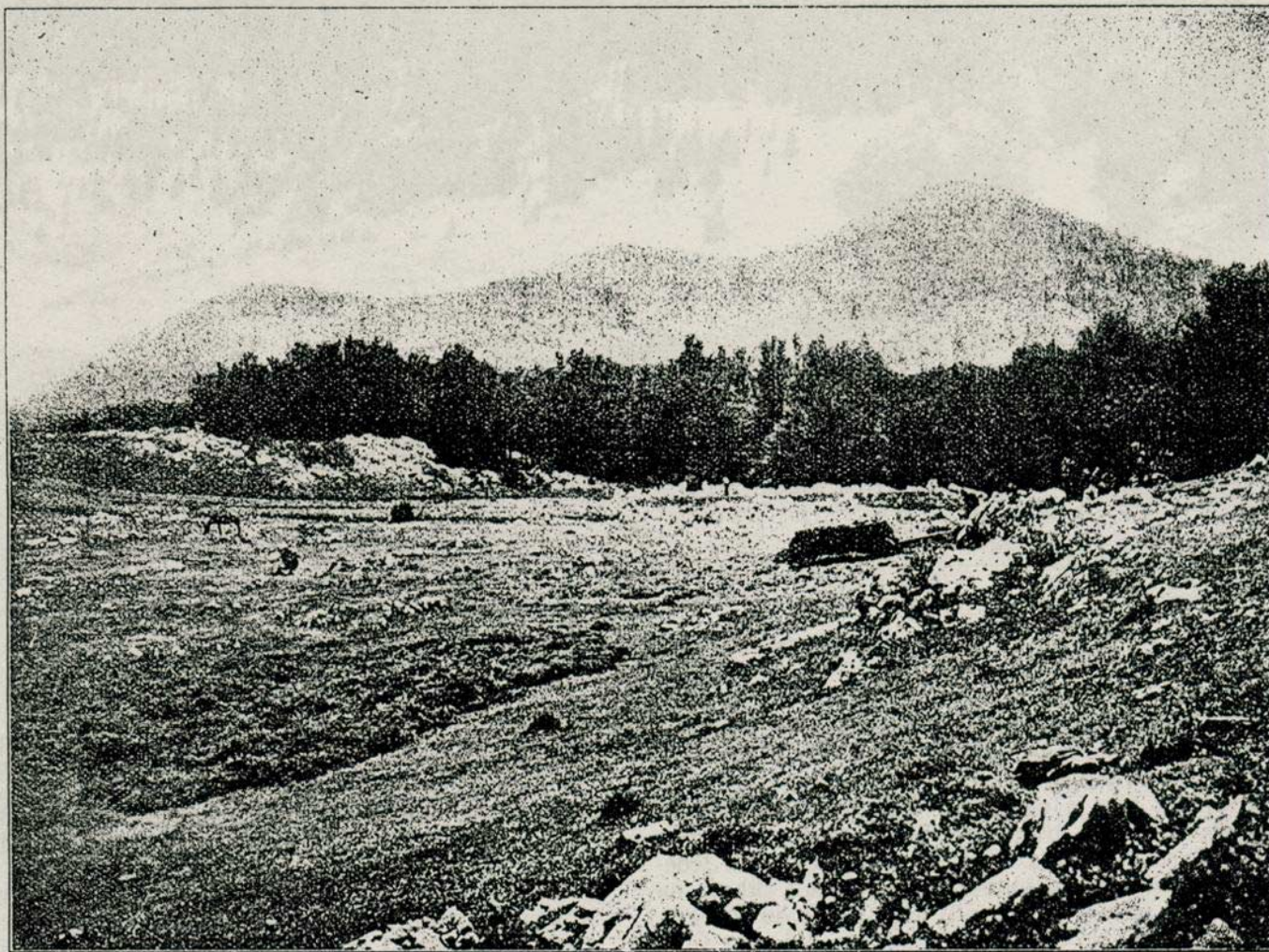

PLANINARSKI VIJESNIK

KONAČIŠTA NA SENJSKOM BILU. (SNIMIO DR. I. KRAJAČ).

NA GOLOJ PLJEŠIVICI.

Nedaleko od Plitvičkih jezera diže se prilično visok i zanimljiv gorski vrhunac — Lička ili Gola Plješivica (1649 m.), jedno od najsjajnijih razgledišta u Hrvatskoj. Kako već samo ime kazuje, vrh te gore posve je gô, tako da se s njega pruža otvoren i dalekosežan vidik na sve strane. Gola Plješivica drugi je vrh po visini u bilu Plješivici, što se stere Maloj Kapeli na jugoistoku, na medji Hrvatske i Bosne, a proteže se dalje na jug, gdje se sastaje sa Velebitom i Dinarom. Najviši vrh u tom dugom lancu planina jest Ozeblin, visok 1657 m., na sjevero-zapadu Donjem Lapcu, a pored ovih dvaju najviših vrhova ističu se znatnijom visinom Rudina poljana 1616 m, Debeli vrh (1603) i Rudilisac 1517. Put na Plješivicu od Plitvičkih jezera posve je lagan i vodi većinom po šumskoj cesti sve do pod vrh. Stoga se uspon s te strane može preporučiti ne samo iskusnim planinarima, nego i svakomu iole ustrajnomu pješaku. Na Plješivicu se može planinar da uspne s više strana: od Priboja i Petrova Sela i Korenice s ličke strane i od Bihaća sa bosanske strane. Najobičniji je uspon od Priboja, koji traje nešto više od 3 sata. Tim usponom dolaze na Plješivicu redovno planinari i posjetnici Plitvičkih jezera. Obično se putnici od Plitvičkih jezera do Priboja voze, da prikrate put. Vožnja traje nešto manje od 1 sata. U Priboju imade gostionica Dasovićeva, gdje putnik može dobiti vodiča ili nosača na goru. Put od Priboja na vrh gore nije dosad bio označen, a od proljeća buduće godine bit će posve pravilno bojama obilježen od mjesta Priboja do samog vrha. Od Priboja ide put južno, najprije po cesti, nakon 200 do 300 m zakreće desno preko livada prama plješivičkoj šumi, u kojoj se sastaje sa šumskom cestom. Odavle počinje se tom cestom polagano uzdizati i kreće bukovom šumom na zapadnu stranu. Taj je put samo na mjestima nešto položitiji i većinom vodi po hladovini i neprestano zavija od istoka prema zapadu. Iza gotovo svakog strmijeg dijela puta stere se ravna i katkada travom obrasla staza, tako da putniku nije potreban odmor sve do vrha. Nakon 2½ sata lagodnog hoda od Priboja dolazi planinar na ovelu okruglu i ravnu livadu ispod vrha. Na toj livadi gradi Otočka imovna općina lugarsku kuću. Kraj nje vide se ostanci stare takove kuće, koja je prije dvije ili tri godine porušena. Jedni kažu, da je pala žrtvom nevremena, a drugi svaljuju krivnju na šumske radnike i druge razorne elemente u okolini te gore. Ova druga verzija prilično je vjerojatna, kako nas uči žalosno iskustvo sa drugih naših planina. Nova je kuća vrlo zgodno položena na podnožju samoga vrha i stoji u zavjetrini

kraj prostrane i ravne gorske livade. U njoj će moći dobiti konak kojih 10 osoba. Otočka imovna općina gradi tu kuću u prvom redu za svoje lugare, ali nema sumnje, da će dopustiti i planinarima pristup u nju i konačenje uz izvjesnu pristojbu. U tom bi slučaju bilo zgodno, da se može ključ od kuće dobiti u Priboju. Kad su sredinom kolovoza ove godine neki planinari prolazili kraj te kuće na Plješivici, nije krov na novoj zgradi bio dogotovljen. To je jamačno ove jeseni učinjeno i kuća će se opremiti i otvoriti budućeg ljeta. Put od te kuće na vrh vodi preko livade u šumu, gdje se počinje prilično strmo uspinjati i ide po travom obraslom i golom obronku do vrha i dalje srhom do najvišeg vrha. Od kuće do vrha traje uspon nešto preko 6 sata. Na jednom humku vrhunca na istočnoj strani imade na kamenu u hrvatskom jeziku napis: U slavu cara i kralja Ferdinanda. Na najvišem vrhuncu podignut je sada trouglasti stup u svrhu triangulacije i katastralne izmjere. Kraj toga stupa nadjoše planinari mjerničkog pomoćnika, koji je optičkim aparatom davao znakove na druge ličke vrhunce. Sa ovih su istodobno bljeskali znakovi davani isto takovim aparatima. Dan je bio jasan i vedar, a vidik čist i dalekosežan. Može se reći, da imade malo hrvatskih gora, koje se mogu tako opsežnim i zanimljivim vidikom takmiti sa Golom Plješivicom. Sjajan je pogled prama jugozapadu na dugi lanac velebitskih vrhunaca, počevši od Srnopasa na južnom Velebitu pa sve do Rajnca u sjevernom Velebitu i do Vratnika na Senjskom Bilu. Na jug bjelasa se u ravnici podno Plješivice bosanski Bihać, kojemu se dalekozorom vide pojedine ulice i veće kuće: Krasan je pogled na bosanske planine i na daleke ravne bosanske poljane prama jugu. Jugoistočno se jasno vidi modrina Plitvičkih jezera, napose velik dio prostranog i dugog jezera Kozjaka. Prama istoku ukazuje se u dolini ubavo mjesto Korenica, iza koje se dižu ovisoki brežuljci sa starim kulama i porušanim historičkim gradinama, medju kojima se ističe Mrzalj grad. Iza tih bregova vide se gore u Banovini i drugi vrhunci na medji Bosne i Slavonije. Prama sjeveru nazire se Zagrebačka gora, Samoborska Plješivica sa Žumberačkim gorama (Sv. Gera). Kako je toga dana bilo posvema čisto obzorje, mogle su se kroz dalekozor razabrati konture bijeloga Zagreba, napose visoki tornjevi prvostolne crkve. Prema sjeverozapadu pruža se pogled na Triglav u Julskim Alpama, koji se na žalost nije toga dana mogao zamijetiti, ali se zato jasno vidjeli vrhunci Kapele: Klek, Bjelolatica i Bijeje Stijene, nadalje Rišnjak i Viševica u Gorskom kotaru, a na kraju sjevero-zapadnog obzorja Učka nad Opatijom. Pogled je bio tako jasan i dalekosežan, da se planinarima i nakon trosatnog

MALI RAJINAC NA VELEBITU (SNIMIO DR. I. KRAJAČ.)

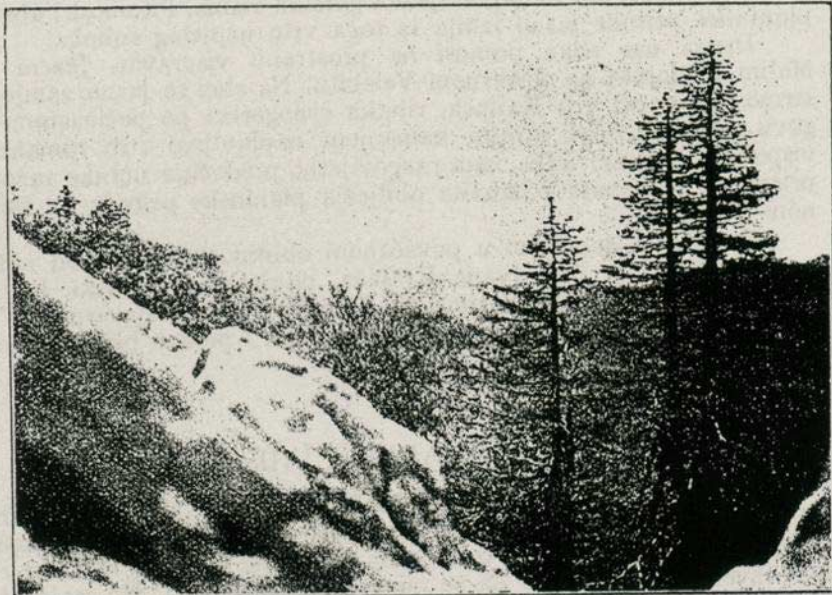
boravka na vrhu bilo teško dijeliti s njime. Pomnivo su pretražili prije odlaska sve humke i obronke odugog plješivičkog vrhunca, ne bi li našli koji runolist, taj ponos i diku svakoga pravog planinara; ali sve njihovo nastojanje bilo je uzaludno. Naprama zapadu spuštaju se gotovo okomito velike gromade izbrušenog i raspucanog gorskog kamenja, na kojem se vide očito tragovi pradavnih ledenjaka. Sa vrha se jasno vidi, da su putovi od Korenice i Bihaća na vrh Plješivice kud i kamo strmiji i naporniji nego li put od Priboja, koji se polagano uspinje i nimalo ne umara planinara. Izlet na Golu Plješivicu od Plitvičkih jezera više je nalik na zabavnu šumsku šetnju, nego na planinarski uspon, a može se izvesti u po dana, ako se u ranu zoru krene na put. Tkogod posjeti naša divna Plitvička jezera, a ima zdrave noge, neka ne propusti uspeti se na Plješivicu, sa koje će se za lijepa vremena naužiti prekrasnog vidika diljem Hrvatske i do mile volje nadisati svježeg i zdravog gorskog zraka. Plitvice i Plješivica međusobno se popunjuju i zajedno tvore skladnu cjelinu savršene prirodne krasote. Tko je obašao samo jedno od od njih, nije vidio potpuno remek djelo čarne prirode. P.

NA BIJELIM STIJENAMA.

U Velikoj Kapeli ističe se pored Bjelolasice zanimljiva duga skupina golih i šiljatih gorskih vrhova, koje je narod prozvao karakterističnom imenom „Bijelih Stijena“. Te su šiljate litice teško pristupne, jer ih obrubljuju guste šume i neprohodne kraške ponikve, a steru se u duljinu od više kilometara: počevši Jasenka pa sve do Bitoraja. Kad planinar promatra Veliku Kapelu sa Kleka, upadaju mu u oči blistavi i goli dolomiti te zanimljive planinske kose, koji iz daljine izgledaju kao snježni plastovi. Tri naša planinara gg. P., inž. R. i dr. R. odlučili su ove jeseni, da se popnu na najviši vrhunac Bijelih Stijena.

Iz Ogulina povezoše se 29. kolovoza ranim jutrom kolima do Jasenka. Vožnja (24 km.) po Rudolfovoj cesti trajala oko 2 i pol sata, te je bila dosta skupa, jer su za ovo kratko vrijeme morali platiti 16 K. Treba priznati, da su danas u našim gorovitim krajevima vožnje prilike slabo uređene i da se takvim pretjeranim zahtjevima putnici i planinari prije odbijaju nego privlače u naše krajeve. Naše upravne oblasti trebale bi ovu stvar uzeti u ruke i urediti stalne tarife, kakve svuda nalazimo u austrijskim alpskim krajevima, gdje se za sličnu vožnju ne plaća više od 8—10 K. — Sama vožnja po Rudolfovoj cesti oko Kleka prema Musulin-potoku vrlo je zanimljiva. Putnik imade neprestano pred sobom šiljatu glavicu Kleka i može promatrati malone sa svih strana njegove čisto alpske i vrlo raznolike oblike. S obje strane ceste steru se guste i nepregledne šume, iz kojih se mnogo izvoze gradjevna i ogrijevna drva. Iza Musulin potoka cesta neprestano se zavija i od Tisovca počinje se spuštati prama Jasenku.

Selo Jasenak leži usred širokog polja i razmjerno prilično visoko (628 m). Sa svih strana okružuju to polje šumom obrasle gore: na desno je Jasenačka kosa (888 m.), prema sjeverozapadu stere se odugačka Bjelolasica (1532 m.), prema zapadu Bijele Stijene (1335 m.) i Samarske Stijene (1302 m.), prema jugozapadu Velika Javornica (1375 m.) a prema istoku Debeli Vrh (1050). U selu Jasenku, koje je napučeno naskroz pravoslavnim pučanstvom, imade crkva, škola, državna šumarija. Planinari se zaustaviše i okrijepivši se u ondiešnjoj gostionici krenuše oko 10 i pol sata put Bijelih Stijena t. zv. Begovom stazom, koja nakon po prilici podrugog kilometra od sela odvađa na desno u šumu, što se stere između Bjelolasice i Bijelih Stijena. Begova staza bijaše do najnovijeg vremena jedini pješki put, koji je spajao Begovo Razdolje i Mrkopalj sa Jasenkom. Sada se uporedo s tom stazom gradi široka šumska cesta, koja će valjada do godine biti gotova. Njome će se moći izvoziti ogrijevno i gradjevno drvo iz prostranih i bogatih državnih šuma pod Bijelim Stijenama i Bjelolasicom. Begova staza kao i selo pod Bjelolasicom dobili su ime po svoj prilici u vrijeme turske vladavine u tim krajevima. Priča se, da se na Begovoj stazi nalazi „begov grob“, u kojem da su s njime sahranjeni novci i nekakve knjige. Begova se staza pomalo uspinje oko po sata hoda i od mjesta, gdje se sastaje sa novom cestom, ide gotovo ravnim prodolom do zakreta na vrh Previju (1221 m.) na desnoj strani. Put do te točke (oko 750 m.) trajao je oko 1 i pol sata zajedno s malim odmorom. Odatle krenuše na desno od Begove staze starim šumskim kolnikom, koji se počinje polagano uspinjati. Taj kolnik traje oko po sata, a onda se nastavlja uzbrdice običan šumski nogostup, kojim valjada prolaze lugari i šumari. Nakon jednosatnog hoda krenuše planinari kod jednog povaljenog debla na desno prema vrhuncima Bijelih Stijena, koje su putem opazili na jednoj maloj čistini. Pratio ih je jedan tamošnji seljak, koji ih je prije putem uvjeravao, da zna dobro put na Bijele Stijene, a ovdje se stao izgovarati, da ih ne može voditi na sam vrh Bijelih Stijena, jer da ni on ni nijedan drugi čovjek nije nikad bio na vrhu tih nepristupnih litica. On će ih dovesti samo do mjesta, otkale se jasno vide okomite litice najvišeg istočnog vrhunca i dokle obično idu gospoda, koja žele da vide Bijele Stijene izbliza. Ta nas izjava nije iznenadila, jer smo već prije iz razgovora razabrali, da nema pojma o planinarstvu i da nije vidio nikad pravog planinara, već da mu je samo do toga stalo, da izbije od nas što više krunica. I doista, za nimalo naporni put od 3 sata hoda do izgledišta na Bijele Stijene tražio je 8 kruna i jedva se zadovoljio sa šest kruna! Srigavši oko 1½ sata po podne do toga izgledišta, rastadosmo se s tim „vodičem“ i nakon kratkog odmorakrenusmo sami kroz šikarje i preko kamenih naslaga ravno prama bijelim liticama najvišeg istočnog vrhunca. Do toga mjesta bio je divlji šumski put prilično prohodan i nogostup se na nekim mjestima raspoznavao, što je znak, da tuda katkada prolaze ljudi. No ti se tragovi posve gube na daljem prodiranju prama okomitim liticama.

POGLED NA SENJSKO BILO.

(SNIMIO dr. I. KRAJAČ)

Bijelih Stijena. Sva je prilika, da ljudska noga nije tuda nikad stupala. Tu je valjalo polagano i oprezno plaziti među oštrim pećinama, penjati se na gromače i silaziti u ponikve, prelaziti preko prevaljenih stabala i krčiti put kroz gusto šikarje. Nakon jednosatnog napornog uspona stigoše planinari do podnožja strmih stijena. Sada je trebalo odabrati mjesto za uspon na vrh. Vodja, iskusni planinar dr. R., razgleda s istočne i južne strane obronak vrhunca i predloži, da se uspnemo uskim i gotovo okomitim žljebom s istočne strane, jer da ćemo njime najbrže stići na vrh. Žljeb je u gornjem dijelu nešto izbočen, što je nemala zapreka pri usponu, ali zato ima u njemu dvije stepenice, koje se kod plaženja mogu upotrijebiti kao uporišta. Pristanemo na taj predlog, pouzdavajući se u okretnost i penjačku vještinu vodje. Obukosmo cipele za penjanje svežemo se dugim užetom i nato se počne vodja prvi po žljebu verati. Mnogo mu je smetala u uskoj pukotini torba naprtnjača (Rucksack), ali usprkos tomu on brzo doplazi do izbočenog kuka i krepkim zamahom vine se na prostranu plohu kod vrhom, gdje je našao zgodno uporište, privezao uže za oveci kamen i pozvao nas dvojicu, da ga slijedimo. Najprije je na užetu povukao gore naše planinarske torbe, da nam kod veranja ne smetaju, a onda smo se stali po istom žljebu jedan za drugim penjati prama vrhu. Pri tom nas je on čvrstim užetom krepko podupirao i pod spomenute izbočene okuke formalno izdigao k sebi. Može se reći, da se nas dvojica bez njegove pomoći i vodstva ne bismo nikako bili mogli tim uskim i strmim kaminom uspeti na vrhunac. Tim istočnim žljebom nije se do sada jamačno nitko popeo na taj vrhunac Bijelih Stijena, pa s toga možemo taj uzlaz ubrojiti u red rijetkih prvih uspona na hrvatskim planinama. Opasni dio žljeba dug je doduše samo kojih 15—20 metara, ali pruža kod penjanja toliko zapreka, da se može srazmjeriti s glasovitim neosiguranim kaminima u visokim Alpama. Tko hoće da okuša svoju snagu u vratolomnim usponima, neka se potruži pod Bijele Stijene, gdje ima do 10 tako sunovratnih kukova.

Prelaz od spomenute plohe na sam vrh bio je razmjerno kratak i lagan. Bilo je oko 4 sata poslije podne, kad smo prispjeli na šiljatu glavicu, na kojoj ima prostora tek za nekoliko osoba. Na vojničkoj geografskoj karti označena je visina toga istočnog vrha sa 1335 metara, dok je drugi kuk na zapadnoj strani obilježen sa 1314 metara visine. No osim te dvojice ima u tom dugom lancu cijeli niz šiljatih vrhova, koji do sada nisu izmjereni valjda s razloga, što je uspon na njih skopčan s velikim poteškoćama. Ali čini se na oko, da nijedan od tih vrhova ne natkriljuje visinom spomenutu istočnu glavicu, na kojoj se nas trojica smjestismo, da se odmorimo i malo založimo. Dan bio je sunčan i vedar, pa zato je vidik bio prekrasan i dalekosežan. Prama istoku jasno se vidjele prostim okom okomite stijene Kleka, goli vrhovi Bielolasice posve su na domaku, prama sjeverozapadu ističe se Rišnjak i druge glavice Gorskog kotara, a prama jugozapadu Velebit sa dugim nizom svojih visokih vrhunaca. Nauživši se sjajnog vidika, stadosmo razgledavati okolne bijele i šiljate kukove Bijelih Stijena, koji kao rtovi noža strše u vis. Između njih zijevaru duboke provalije i ponikve, koje su sunovratno ruše u dubinu. Ujedno smo počeli pomnijije promatrati obronke našega vrhunca, da nadjemo zgodan put za silaz, jer nam se okomiti žljeb činio odviše opasan. Složismo se, da ćemo sići po južnom obronku, koji nije tako strm i po kojem se valjda na vrh penju lugari i vojnički mjerači. Na jednom kamenu ugledasmo crnom bojom napisano ime nekog Madžara (Paulovits), po svoj prilici vojničkog mjerača ili šumarskog činovnika.

Da paraliziramo tu „otimačinu“, napisasmo na karti posjetnici svoja imena uz kratak opis našega uspona, zatvorismo je u malu bocu i ovu položismo u pukotinu među kamenje. Taj slučaj kao i talijanski napisi na Rišnjaku i Medvedjaku i drugim primorskim gorama neka služe opomenom hrvatskim obrazovanim ljudima, da će nam tudjinci posvojiti naše lijepe planine, ako ih domaći ljudi ne

NA VRHU BIJELIH STIJENA

(SNIMIO dr. R. R.)

budu brojnije posjećivali i ako budu nadalje pokazivali nehaj za hrvatsko planinarstvo.

Osobit je ures Bijelih Stijena krasan planinarski cvijet ručak, koji raste u cijelim grmedcima i vrlo je bujno razvijen.

Većina cvjetova već je sazrela i ocvala, zato smo tražili samo svježe cvjetice i za kratko vrijeme nabrali tri omanje kitice za usponu na Bijele Stijene. Prije odlaska s vrha načinismo nekoliko fotografskih snimaka našega vrhunca i okolnih šiljatih kukova. Jedan od tih snimaka, što ga donosimo u ovom broju našega vjesnika, prikazuje dvojicu planinara, kako se privezani na užetu po oštrobriđnom kamenju penju s južne strane na istočni najviši vrhunac Bijelih Stijena. Na slici se jasno razbiru raspucane i šiljate litice, po kojima planinari oprezno uzlaze, hvatajući se rukama za okrajne bridove i tražeći čvrsta uporišta za noge. U neposrednoj blizini prama jugozapadu nazire se skupina šiljatih kukova, koji pripadaju Bijelim Stijenama. Vrijeme nam je vrlo brzo prolazilo, dva sata boravka na vrhu činila nam se kao dva trenutka. Medjutim se sunce sklonilo nisko na zapad i mi smo morali da se brzo spremimo za odlazak, da nas noć ne zateče na Bijelim Stijenama. Sat kasnije iskreno smo žalili, što nijesmo bar jedan sat prije krenuli sa vrha, jer silaz po šiljatom kamenju, neprohodnim ponikvama i gustim šikarama vanredno je tegotan u večernji suton. Prvobitno smo htjeli da dodjemo po južnom obronku na nogostup, što prama karti vodi dolinom između Bijelih i Samarskih Stijena, ali što smo se više spuštali, to su zapreke bile veće i put neprohodniji. Već se počeo hvatat sumrak, a mi smo se i još sveudilj verali po oštrim liticama i rubovima dubokih ponikava i gudura. Izgubismo nadu, da ćemo prije noći naći željeni nogostup, stoga odlučismo promijeniti pravac i krenuti prama istoku natrag na put, kojim smo se dokučili do podnožja istočnog najvišeg vrhunca. Sada smo morali da se ponovno uzbrdice penjemo po kamenju i da po mraku sebi probijamo put kroz gustu šikaru. Kad smo prispjeli u blizinu kamenih naslaga, kraj kojih smo se popodne uspjeli do Bijelih Stijena, nastala je tako gusta tmina, da nijesmo više razabirali puta pred sobom. Nije bilo druge, nego da potražimo zgodno sklonište i da noćimo pod vedrim nebom na Bijelim Stijenama. Smjestismo se na obronku visoke stijene ponad jedne uvale, da se zaštitimo od vjetra. U blizini nadjemo subhog granja i za nekoliko časova naložimo vatru. Noć bila je na našu sreću neobično topla i mirna; s toga nam taj konak pod vedrim nebom i kraj tople vatre nije pokvario dobre volje. Poslije oskudne večere potražimo i uredimo u blizini vatre ležišta, zagrnmemo se u ogrtače, pod glave metnemo torbe i naskoro jedan od trojice usne tvrdim snom; za njim se kasnije poveo vodja, dok je treći iz bojazni, da bi se mogao prehladiti, ostao cijelu noć budan i pazio, da ne ugasne vatra. Dok su njegovi drugovi spavali, pričinilo mu se, da čuje ponad toga „noćišta“ neko gundjanje i mrmor, za koji je slutio da potječe od medvjeda. To je jamačno bila puka tlapnja i utvora i besanicom razigrane mašte, jer je poznato, da medvjed bježi od ljudi i napose od noćne vatre. No u drugu ruku treba priznati, da su nam poslije silaza ozbiljni ljudi u Begovu razdolju pripovijedali, kako se u posljednje vrijeme medvjedi češće vidjaju u tim gorama.

Čim se je u jutro razdanilo, krenusmo iz svoga brloga, da potražimo put prama Begovoj stazi. Latismo se najprije kompasa i karte, da se orijentiramo, i domala smo razabrali, da se nlazimo nedaleko od puta, kojim smo se jučer uspjeli do Bijelih Stijena. Trebalo je, da se po užetu spustimo niz jedan strmi prosjek među dvije pećine i za nekoliko koraka prispjesmo u prohodnu šumu. Po njoj se stadosmo spuštati u dolinu Begove staze, držeći se vazda lijevoga pravca. Nakon dvosatnog hoda po toj gustoj šumi stigosmo napokon na stazu, kojom smo se predjašnjeg dana uspjeli pod Bijele Stijene. Našavši se na sigurnu putu sjedosmo, da malo založimo i da se okrijepimo za dalji put. Tu se otkrilo, da je naš „noćobdija“ noću ispio preostalo zajedničko vino. Ostaloj dvojici nije to dakako bilo pravo, ali mu

oprostiše s obzirom na njegovo požrtvovno bdjenje i pretrpljeni strah od „međvjeda“. Nakon zajutarka krenu nizbrdica prema Begovoj stazi, gdje se opskrbe vodom kišnicom iz kaljevine, iz koje crpu vodu i tamošnji cestarski radnici. Poznato je, da na obroncima Bijelih Stijena i Bjelolasice nema izvora žive vode, što nemalo smeta razvoju planinarstva u tim krajevima.

Begovom stazom udarismo lijevo sjevero-zapadnim pravcem. Taj put vodi po ravnoj i šumovitoj dolini sve do zakreta (oko tri četvrti sata) na Dragu poljanu, gdje se staza polagano uspinje (950 m i nastavlja se na ravnu Milivojku poljanu pod Bjelolasicom. Putem je stala padati sitna kiša, koja nas je ponukala, da odustanemo od naumljenog uspona na Bjelolasicu (3/4 sata uspona sa toga puta) i da nastavimo put do Begova razdolja.

Oko 12 sati stigismo u Begovo razdolje, gdje smo se u gostioni Jurkovićevoj okrijepili i dobili kola do stanice Lokve. Premda smo iz Begova razdolja krenuli poslije jednog sata, prispjesmo u Lokve usprkos jakoj kiši pravodobno na popodnevni osobni vlak, kojim smo stigli ku Zagreb nešto prije 8 i po sati u večer. Osvanuso na Bijelim Stijenama, a omrkosmo u bijelom Zagrebu 1.

Na tom smo izletu razgledali samo istočni dio Bijelih Stijena, koji nam se čini najzanimivijim u planinarskom pogledu. Sada preostaje još srednji i zapadni dio, koji smo kanili još ove jeseni obači, ali je trajno ružno vrijeme omelo našu osnovu. Kad se izgradi spomenuta šumska cesta od Jasenka do Mrkopolja, moći će se planinar kolima dovesti do podnožja Bijelih Stijena. Tada će biti od potrebe, da se prokriči makar primitivan put do Bijelih Stijena i bojama označi.

SA SENJSKOGA BILA I SJEVERNOGA VELEBITA

Od Vratnika nad Senjom do Krasna pod velebitskim Sniježnikom i Rajincem prostire se duga gorska kosa, koja se zove Senjskim Bilom i obično se u zemljopisnim djelima pribraja sjevernom Velebitu. Medjutim okolni narod drži taj otegnuti planinski lanac posebnim gorjem i dobro ga razlikuje od sjevernoga Velebita, koji se po shvaćanju tamošnjih stanovnika završuje sa Sniježnikom (1610 m) kraj Oltara nad Sv. Jurjem. I doista sedlo i gorska uvala, što se stere od Oltara do Krasna, oštro dijeli Senjsko Bilo od krajnjih vrhunaca sjevernog Velebita. Ta je podjela i s planinarskog gledišta podesnija, jer sa planina Senjskog Bila zaista nema izravnog prelaza na vrhunce Velebita. Planinar treba da se kod Oltara ili Krasna spusti u gorsku uvalu, ako hoće sa Senjskog Bila da prijedje na Velebit ili obratno, pri čem gubi dosta i na visini i na vremenu. Pored toga i cesta, što se uspinje od Sv. Jurja prema Oltarima i kreće dalje sedlom do Krasna, otkuda se spušta u Švicu, rastavlja sjeverni Velebit od Senjskog Bila. I s morske strane izgledaju te planine kao dvije odjelite skupine. Pored toga se čini, da se i geološkom formacijom razlikuju ove dvije gorske kose.

Od Vratnika do Krasna nižu se na Senjskom Bilu mnogi vrhovi, kojih je većina sve do vrha obrasla šumom. U ponikvama zelene se livade i planinski pašnjaci, a na podnožju planina ima u uvalama oranica i ljetnih pastirskih stanova. Počevši od Vratnika gorski se vrhovi postepeno uzdižu sve do Konačišta i onda se isto tako postepeno spuštaju; u tom dugom nizu ima ih sa 1000, 1100, 1200 i 1300 metara visine, a najviši su medju njima ovi: Jadićeva plan (1417), Konačišta (1494), Bijeli Kuk (1333) i Kečina greda (1318). Planinska je priroda pitoma i ubava, pa zato prikladna za onu vrstu planinara, koji se zadovoljavaju lakim usponima i planinskim planovanjem, vole uživati krasan i otvoren vidik i udisati zdrav gorski zrak, a ne traže vratolomnih uspona i opasnih sunovrata. Na vrhovima Senjskog Bila nema golih i šiljastih vrhova sa strmim i teško pristupnim laticama, kakve privlače prijatelje t. zv. visoke turistike. Ali zato se s tih vrhova pruža čaroban i dalekosežan pogled na more i na Liku, čime Senjske Bilo natkriljuje mnoge visoke alpinske vrhunce.

Sjeverni se Velebit razlikuje od Senjskog Bila oblikom, planinskom prirodom i značajem svojih gorskih vrhunaca. Na njem se planine ne nižu jedna za drugom niti se postepeno uzdižu i spuštaju, nego se u različitim oblicima i visinama redaju obično jedna pored druge ili pak više njih poput vijenca okružuje vispoljanu (kao n. pr. Rajinac, Zavižan, Plišivica i dr. oko visoravni Jezera). Planinska priroda sjevernog Velebita nosi mnoga obilježja divlje romantike, kao neprohodne prašume, samotne ponikve, nepristupni ponori i duboke jame sa vječnim snijegom i t. d.. Njegovi pak vrhunci dostižu znatnu visinu od 1600 i 1700 metara i mnogi su od njih goli i vrletni, pa stoga teže pristupni neuvježbanu planinaru.

Te se razlike mogu lako razabrati i iz fotografskih snimaka, što ih donosimo u ovom broju planinarskog vjesnika. Jedna nam slika prikazuje pogled na najviši vrh Senjskoga Bila, na Konačišta

(1494), a druga nam predočuje sliku Malog Rajinca (1699 m) na sjevernom Velebitu.

Na slici Konačišta vidimo gorsku kosu, obraslu niskim grmljem; ispod nje crni se u ravnini visoka šuma, koja je po svojoj prilici zasadjena. Kraj ove stere se prostrana planinska livada, na kojoj se opažaju ljudi i stado na paši. Na livadi ima pored trave i drača kamenih gromača, što su naplavljene s gorskih visina. Pitomost i ubavost planinske prirode jasno izbija iz toga vrlo uspjelog snimka.

Druga nas slika prenosi na prostranu visoravan Jezera pod Malim Rajincem na sjevernom Velebitu. Na slici se jasno zamjećuje strmo uzdignuti vrh Rajinca, rijetka crnogorica po pećinastom njegovu obronku, pak sitnim kamenjem naplavljene rub romantične vispoljane Jezera. Slika nam razgovijetno predočuje učinke razornih prirodnih elemenata i izrazita obilježja planinske prirode na sjevernom Velebitu.

Ove slike donosimo u povećanom obliku, a potječu od našega revnoga člana g. dra. Ivana Krajača, odvjetnika u Jaski, koji je ovoga ljeta na svojim izletima po Senjskom Bilu i sjevernom Velebitu snimio više zanimljivih planinskih slika i predao planinarskomu vjesniku na uporabu.

PLANINARSKJE VIJESTI

GRADNJA PLANINARSKOG KONAČIŠTA NA SLJEMENU Radnje u novom planinarskom konačištu bile su početkom listopada u glavnom gotove, tek je trebalo da se posuši žbuka u sobama i da se izvede natirivanje, da se mogu peći namjestiti. No trajno loše vrijeme spriječilo je sušenje žbuke u prizemnim sobama, dok je na tavanu taj proces tako napredovao, da se polovinom listopada moglo izvesti premazivanje. Budući da se radi lošeg vremena žbuka vrlo polagano suši, ne će se moći nutrina kuće urediti onako rano, kako se prvobitno predmnijevalo. Dok se sobe posve ne posuše, a to će se uz najpovoljnije vrijeme zbiti tek u mjesecu studenom, nema ni govora o tome, da se u zgradi namjesti pokućstvo i da se prostorije otvore planinarskom prometu. Odbor je medjutim namještaj pravodobno naručio kod domaćih obrtnika, ali ga ne će otpremiti na Sljeme, dok se sobe posve ne posuše, jer bi se inače mogao pokvariti. Čim se dovrši posao sa žbukanjem, pristupit će se radu oko nabijanja verande, kanalizacije prostora iza zgrade i uredjenja zemljišta oko zgrade. Sada su provizorno iskopane male grabe za odvod vode, da ova u vrijeme jače kiše ne prodire u zgradu. Istodobno sa planiranjem prostora iza zgrade i sa kanalizacijom zemljišta kani se otraga izgraditi kolnik, kojim će kola dolaziti iza zgrade u pivnicu, jer će se tratina pred zgradama urediti kao travnik i istodobno zatvoriti kolnom prometom. Prigodom kanalizacije prostora iza zgrade bit će od potrebe, da se škarpa proširi za 2 metra i da se načini rigol, kako ne bi voda prodirala prema novoj kući. Cijevi za kanalizaciju već su dopremljene k sljemenskoj kući.

Koncem rujna namješteni su u sobama prozori i vrata, sagrađene stube, što vode iz prizemlja u gornje prostorije. Ujedno je u isto vrijeme izgrađen zahod tik uz zgradu iza verande. Veranda će se izravnati, finim pijeskom nasuti i čvrsto nabiti, a kasnije možda popločiti cementom.

Radnje u planinarskom konačištu prate planinari i ostali zagrebački izletnici sa zanimanjem i simpatijom. Ne samo u nedjelje, nego i u radne dane dolaze mnogi na Sljeme, da vide, kako posao oko dogotavljanja zgrade napreduje. U nedjelju dne 13. listopada bilo je toliko izletnika na Sljemenu, da ne bi svi bili mogli stati u staru kuću, kad bi ih bilo zateklo nevrjeme. Vidjelo se jasno, da je gradnja nove kuće prijeka potreba.

BROJ ČLANOVA HRV. PLANINARSKOG DRUŠTVA. U jednoj od posljednjih odborskih sjednica izvijestio je naš revni blagajnik g. J. Juričić, da je broj planinara ove godine opet porastao za novu stotinu i da sada samo središnje društvo broji oko 600 članova. Ako se k tomu pribroje članovi podružnica, kojih ima oko 150—200, onda Hrv. planinarsko društvo broji ove godine oko 750 do 800 članova, koliko ih za 38-godišnjeg opstanka nije nikada imalo. Samo središnje društvo u ove tri godine brojem se članova malo ne podvostručilo, jer je od 340 poskočilo na 600 članova. A ima nade, da će broj članova još više porasti, kad bude otvorena nova kuća na Sljemenu, u kojoj će se uvesti strog kućni red, po kojem će prednost i popust uživati samo članovi, dok će ostali izletnici morati da plaćaju potpunu pristojbu za pristup i konačenje. Ako i jest taj porast članova radostan pojav, ne smije se opet prešutjeti, da neki te neki stari a imućni članovi pokazuju prema društvu nepojmljiv nehaj. Primaju kroz tri četvrti godine badava „Vijenac“ sa „Planinarskim vjesnikom“ i u planinarskoj kući izdaju se za članove, a u posljednjoj četvrti godine poručuju, da ne će platiti — članarine.

Veliki izbor perzijskih sagova, tkanina za pokućstvo i zastora

Filip Haas i sinovi c. kr. povl. tvornice sagova i tkanina za pokućstvo

Zagreb, Jelačićev trg 28.

ODGOVORNI UREDNIK VLADIMIR LUNAČEK

NAKLADA, KLIŠEJI I TISAK DIONIČKE TISKARE U ZAGREBU.